

**ДОКЛАД ЗА ПОСЕЩЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН
МЕХАНИЗЪМ В СТРУКТУРИТЕ НА ДИРЕКЦИЯ „МИГРАЦИЯ“ КЪМ
МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И ДЪРЖАВНАТА
АГЕНЦИЯ ЗА БЕЖАНЦИЯТЕ КЪМ МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ**

Във връзка с функциите на омбудсмана на Република България като Национален превантивен механизъм (НПМ) и в изпълнение на заповеди №№ РД-08-40/13.09.2021 г. и РД-08-42/27.09.2021 г., екип на институцията в състав: д-р Мариана Патрикова, Ивелина Велкова, Христо Атанасов и Павел Иванов извърши проверки в следните обекти:

1. Отдел „Специален дом за временно настаняване на чужденци – София“;
2. Център за настаняване на чужденци – Елхово;
3. Отдел „Специален дом за временно настаняване на чужденци – Любимец“;
4. Регистрационно-приемателен център – гр. Харманли;
5. Транзитен център – с. Пъстрогор, община Свиленград.

Ръководствата и служителите, работещи в горепосочените обекти оказаха съдействие на проверяващия екип от НПМ чрез осигуряване на достъп до всички помещения, предоставяне на поисканите документи и ненамеса в комуникацията с настанените лица.

I. Отдел „Специален дом за временно настаняване на чужденци – София“

1. Капацитет и материални условия

При настоящата проверка експертите от НПМ констатираха значително засилване на мигрантския поток в сравнение с проверката, извършена през 2020 г. Капацитетът на Специалния дом за временно настаняване на чужденци – София (СДВНЧ) е определен за 400 лица. Към момента на проверката (14.09.2021 г.) бяха настанени 399 лица. За сравнение през 2020 г. в дома са били настанени 109 лица. Основната популация продължава да бъде от Афганистан, Пакистан и Сирия.

Експертите от НПМ констатираха влошаване на материално-битовите условия. В тази връзка се препоръчва извършването на спешен освежителен ремонт.

Служителите от СДВНЧ – София споделиха с проверяващия екип, че срещат значителен проблем при борбата с дървеници (*Cimex lectularius*). Ето защо, експертите от НПМ проведоха консултация с експерти от Държавната агенция по безопасност на храните. Те препоръчаха ръководството на Дирекция „Миграция“ към Министерството на вътрешните работи (МВР) да обсъдят с фирмата, извършваща дезинфекция, дезинсекция и дератизация използването на следните препарати:

1. СИМЕТРОЛ СУПЕР ЕВ ПРЕПАРАТ ПРОТИВ ДЪРВЕНИЦИ, БЪЛХИ И ХЛЕБАРКИ PELGAR 500 МЛ;
2. ПРЕПАРАТ ПРОТИВ ДЪРВЕНИЦИ AMP 2 TETRA 1 PBO 4 CL KWIZDA 5 Л;
3. ФИКАМ 80 ВП ПРЕПАРАТ ПРОТИВ ХЛЕБАРКИ 50 ГР.

2. Медицинско обслужване

Няма промяна в кадровата обезпеченост на медицинската служба на дома. Работят един лекар и 4 медицински фелдшера (при щат за 6 медицински специалисти). Остава незаета бройка за лекар – началник на службата. По мнение на медицинския фелдшер, липсата на началник затруднява организацията на лечебния процес в дома.

Към момента на проверката имаше 17 чужденци, болни от Ковид – 19 (К-19), те са настанени в отделна сграда на дома и разполагат със самостоятелен двор за разходка. Болните са с лека клинична симптоматика. На болнично лечение в Медицинския институт (МИ) на МВР са настанени 2 чужденци с К-19 инфекция. Санитарни инспектори на МИ на МВР са проверявали дома при възникване на епидемичен взрив на К-19 инфекция тази година и са дали предписания по организацията на противоепидемични мерки. През настоящата година няма извършени цялостни проверки за санитарно-хигиенните условия на живот в помещенията на чужденците, които са незадоволителни. НППМ констатира замърсен постелъчен инвентар – чаршафи на леглата (смяната им се извършва на 15 дни, докато в затворите смяната е веднъж седмично), наличие на боклук по пода в стаите, непроветрени помещения с неприятни миризми. Чужденците се оплакаха и показаха ухапвания от дървеници по тях. Съобщиха за труден достъп до лекар и липса на внимание. Тук следва да се отбележи, че чужденците не спазват основни хигиенни норми – хвърлят хляб през прозорците на спалните помещения, пушат в помещенията на стационара, където са настанени с децата си.

При настаняване на чужденци се прави PCR тест и се настаняват на третия етаж на дома, до излизане на резултата. PCR пробите се вземат от медицинските специалисти на дома и се изпращат за изследване в МИ на МВР.

Обезпечени са лекарства за лечение на К-19. Медицинският персонал разполага с лични предпазни средства и облекла за работа в Ковид обстановка.

Чужденците се преместват в централните на Държавната агенция за бежанци (ДАБ) след отрицателен бърз антигенен тест.

Допълнително възнаграждение за работа с Ковид болни не е изплащано тази година на медицинския персонал. В медицинския кабинет се намира складирана (от 2 години) ехографска апаратура, с която никой няма компетентност да работи. НППМ проследи лечението на чужденци на случен принцип и проведе разговор с М.А., настанен в МИ на МВР. Установи се, че има назначено изследване за холестерол, което не е извършено. Стационарът на медицинската служба е препълнен с болнични легла. В него са настанени и здрави чужденци – майки с малки деца.

II. Сектор „Център за настаняване на чужденци – Елхово“ към отдел „Специален дом за временно настаняване на чужденци – Любимец“ при дирекция „Миграция“ – МВР (ЦНЧ – Елхово)

1. Капацитет и материални условия

Към момента на извършване на проверката в ЦНЧ – Елхово бяха настанени 175 чужденци при общ капацитет на сградата – 240 души.

Почти всички настанени са мъже на видима възраст 20-25 години, настанените жени са пет, същият брой са и настанените деца – всичките придружени.

По случай продължаващата световна пандемия от коронавирус новонастанените лица преминават през задължителен бърз антигенен тест, който се извършва от фелдшера в сградата на ЦНЧ – Елхово. Към момента на проверката от НППМ нямаше регистрирани случаи на болни от К-19.

След извършване на бърз антигенен тест чужденците се поставят под задължителна 14-дневна карантина, поради което нямат право на свободно придвижване извън сградата. Те са редовно под наблюдението на медицинско лице.

Храната за настанените лица се осигурява чрез кетъринг, която консумират в помещенията, където са настанени.

Сградата на ЦНЧ – Елхово е триетажна и се охранява от десет командировани служители на МВР. Всеки етаж разполага с обща баня и санитарни възли. При постъпване в центъра за настаняване на чужденците се предоставят хигиенни материали като сапуни, дезинфектанти и прах за пране.

В случай на необходимост на първия етаж са обособени три стаи за настаняване на болни от коронавирус.

Заради поставената карантина има пренаселване по стаите, като най-големият брой карантинирани лица са настанени на третия етаж.

ЦНЧ – Елхово не разполага с лавка, от която намиращите се чужденци да могат да си набавят допълнителни хранителни продукти.

На първия етаж има пералня. Чаршафите и завивките от помещенията за настаняване се сменят редовно на всеки две седмици. Няма наличие на дървеници, хлебарки и други вредители.

Отоплителната система на сградата е свързана с тази на близкото училище, което поставя в зависимост отоплението на ЦНЧ – Елхово. Началникът на сектора уведоми екипа на НПИМ, че от сравнително скоро МВР е придобило правото на собственост на земята, върху която се намира обектът, което ще даде възможност да бъдат извършени подобрения на условията за настаняване.

Поради липса на преводачи комуникацията между персонала в ЦНЧ – Елхово и настанените лица е затруднена.

При проведени интервюта с настанените чужденци НПИМ не получи оплаквания и сигнали за лошо отношение или упражнено насилие спрямо тях от страна на персонала, нито за условията, в които са настанени.

2. Медицинско обслужване

При извършената проверка НПИМ установи, че в сградата на ЦНЧ – Елхово има постоянно присъствие на медицински персонал, който включва четирима фелдшери, работещи на смени. Домът за настаняване на чужденци разполага с лекарски кабинет и необходимите лекарства.

За малолетни и непълнолетни лица, както и за такива с психически проблеми, има психолог.

Много от настанените лица страдат от кожни заболявания, заболели от тях преди настаняването им в ЦНЧ – Елхово. Осигуряването на лечение за тях е трудно, поради липса на дерматолог.

Според персонала най-близкият дерматолог се намира в гр. Стара Загора и няма възможност болните да бъдат транспортирани и охранявани до там.

НПИМ установи затруднения и при оказването на стоматологична помощ на настанените лица.

III. Транзитен център – с. Пъстрогор, община Свиленград, област Хасково към Държавна агенция за бежанците при Министерски съвет (ТЦ – Пъстрогор)

1. Капацитет и материални условия

Към момента на извършване на проверката в ТЦ – Пъстрогор бяха настанени 151 души при общ капацитет на обекта – 300 места.

Директорът на транзитния център г-н Спасимир Петров, уведоми екипа на НПМ, че сред настанените лица няма болни от коронавирус. Чужденците са предимно от Афганистан с изключение на петима души от Ислямска република Пакистан.

Всички настанени са мъже, приемат се само пълнолетни лица. По изключение в ТЦ – Пъстрогор има само едно непълнолетно момче, което е с баща си.

Настанените лица са предимно млади, между 20 и 25-годишна възраст.

Сградите на ТЦ – Пъстрогор са в добро състояние. През 2017 г. в обекта били изградени допълнителни огради, решетки и достъпи до етажи.

С Решение на Министерски съвет (МС) от м. юни 2018 г. до настоящия момент центърът е от отворен тип. В случай на засилена имиграционна вълна и с последващо решение на МС центърът може да бъде преобразуван в затворен тип.

Настанените лица се хранят три пъти на ден, като храната им се осигурява чрез кетъринг. Те имат достъп до интернет и редовно ползват смартфони за връзка със свои близки.

По случай продължаващата световна епидемична обстановка обстановка от коронавирус ТЦ – Пъстрогор е оборудван с дезинфектанти и бързи антигенни тестове.

Спалното бельо в стаите за настаняване се сменя един път на две седмици. Няма наличие на хлебарки, дървеници и други вредители.

Помещенията в ТЦ – Пъстрогор се отопляват с котелно гориво.

В обекта има лавка, която към момента на проверката не работеше.

Комуникацията между настанените чужденци и персонала се извършва чрез преводачи. Според г-н Спасимир Петров центърът работи с преводачи на пушу, дари и урду.

Преводачът на пушу и дари работи на място с настанените лица, а преводачът на урду – чрез видео връзка.

Всички постъпващи чужденци са с молби за международна закрила. Те имат осигурени условия за получаване на правна помощ, която им се предоставя предимно от неправителствени организации като Българския хелзинкски комитет и др.

Директорът на ТЦ – Пъстрогор заяви, че няма необходимост от извършване на допълнителни подобрения на сградите.

При проведени интервюта с настанените чужденци НПМ не получи оплаквания и сигнали за лошо отношение или упражнено насилие спрямо тях от страна на персонала, нито за условията, в които са настанени.

2. Медицинско обслужване

В хода на извършената проверка, екипа на НПМ установи, че в ТЦ – Пъстрогор има постоянно присъствие на медицинска сестра и клиничен лаборант. Отделно обекта се обслужва от личен лекар.

Сред настанените чужденци няма хора с увреждания.

Във връзка с продължаващата световна епидемия от коронавирус, ТЦ – Пъстрогор разполага с антигенни тестове, предоставени от Регионална здравна инспекция.

Транзитният център е в тясно сътрудничество с Българския червен кръст за осигуряване на лекарства и медицински приспособления.

За малолетни и непълнолетни лица, както и за такива с психически проблеми има осигурен психолог.

IV. Отдел „Специален дом за временно настаняване на чужденци – Любимец“

1. Капацитет и материални условия

Екипът на НПМ извърши проверка в СДВНЧ – Любимец съвместно с г-жа Елена Чернева – заместник-омбудсман на Република България и г-жа Христина Рангелова – главен експерт в отдел „Връзки с обществеността и протокол“ към омбудсмана на Република България.

Към момента на извършване на проверката бяха настанени 478 души при общ капацитет за 600 човека.

В случаите, когато има непридружени деца, се уведомяват органите на Агенцията за социално подпомагане.

Повечето от настанените лица в СДВНЧ – Любимец са мъже на възраст между 20 и 25 години. Най-голям брой чужденци са от Афганистан, останалите са от Сирия и Ирак. Екипът на НПМ интервюира и настанени лица от Палестина и Коморските острови.

Домът за временно настаняване на чужденци няма назначен преводач. Комуникацията между персонала и настанените се извършва на английски език, чрез лицата които го владеят.

В столовата на СДВНЧ – Любимец се сервира храна по три пъти на ден, която се доставя чрез кетъринг. Желаетелите могат да си набавят допълнително хранителни продукти от намиращата се на място лавка, която работи от 12 ч. на обяд.

На настанените се оказва правна помощ, което се осигурява от адвокати на неправителствени организации като Български хелзинкски комитет, Мисия „Криле“, фондация „Глас в България“ и др. Тези чужденци, които имат финансовата възможност, могат да си наемат лично адвокат.

В СДВНЧ – Любимец редовно се извършва дезинфекция срещу вредители. Според персонала много рядко се срещат хлебарки в намиращите се в обекта сгради и други съоръжения. Всеки етаж разполага с обща баня и санитарни възли.

При проверката екипът на НПМ установи, че някои от външните стълбища имат нужда от ремонт.

Поради големия брой настанени лица и с цел да се избегне пренаселване в помещението за настаняване са осигурени жилищни контейнери със санитарен възел.

При проведени интервюта на случаен принцип с настанените чужденци НПМ получи оплаквания по отношение на медицинското обслужване, храната, липсата на информация защо са настанени в СДВНЧ – Любимец, одобрени ли са молбите им за предоставяне на международна закрила и пр.

2. Медицинско обслужване

В СДВНЧ – Любимец медицинското лице, което постоянно работи на място е фелдшер. Освен него в състава на медицинския персонал има и лекар.

Домът за временно настаняване на чужденци в гр. Любимец разполага с лекарски и зъболекарски кабинет, но последният е затворен поради липса на стоматолог.

На място има психолог, който работи с настанените лица, които имат душевни и емоционални проблеми. Много от чужденците сами искат да пият успокоителни.

По случай продължаващата световна епидемия от коронавирус СДВНЧ – Любимец разполага с бързи антигенни тестове, през които задължително преминават всички новонастанени.

При извършване на проверката се установи, че има трима болни от коронавирус. Те са настанени в жилищен контейнер, отделени от останалите.

Освен болните с К-19 много от чужденците в СДВНЧ – Любимец страдат от кожни заболявания като краста, има и регистрирани случаи на страдащи от диабет.

Някои от интервюираните лица се оплакаха от стоматологични проблеми. От персонала на дома за временно настаняване твърдят, че въпреки липсата на стоматолог в обекта, настанените са превозвани до зъболекарски кабинети на други места при необходимост.

V. Регистрационно-приемателен център – Харманли към Държавна агенция за бежанците към Министерски съвет (РПЦ – Харманли)

1. Капацитет и материални условия

Към момента на извършваната проверка настанените в РПЦ – Харманли бяха 1055 души при общ капацитет за 2710 лица.

Във връзка с епидемията от коронавирус обектът разполага с карантинен център. По време на проверката от екипа на НПО имаше регистрирани случаи на болни от К-19.

Бързи антигенни тестове се извършват само спрямо карантинирани лица.

Според директора на РПЦ – Харманли г-н Славчо Янев сред настанените чужденци има много желаещи да се ваксинират срещу коронавирус.

По-голяма част от чужденците са мъже, има и жени и деца, някои от тях представляват цели семейства.

Към дата на проверката в РПЦ – Харманли са настанени 89 непридружени малолетни и непълнолетни деца. Непридружените малолетни деца са 22, като 2 от тях са получили хуманитарен статут. Броят на непридружените непълнолетни деца е 67 деца, като 16 от тях са получили хуманитарен статут. За всички деца, получили международна закрила са изпратени уведомителни писма до Дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Харманли за предприемане на мярка за закрила. Към настоящия момент няма деца, ползващи социална услуга. В центъра на щат са назначени осем социални работници. В РПЦ – Харманли непридружените малолетни и непълнолетни деца се настаняват в специална сграда, предназначена за настаняване на лица от уязвима група. Във всяка стая се настаняват от 4 до 8 деца, заедно с техните придружители. На всички тях е осигурена здравна помощ, топла храна, дрехи и обувки според сезона. Всички те спортуват, като ползват осигурените уреди за външен, вътрешен фитнес, футболно и баскетболно игрище. Активно се включват в културно-масови мероприятия, организирани от ДАБ и НПО. Голяма част от децата посещават курсовете по български език, но не желаят да бъдат включени в образователната система. В първи корпус на РПЦ – Харманли са настанени лица от Мароко и Алжир, а във втори и в трети корпус са настанени араби от Близкия изток.

Обектът разполага с голям брой жилищни контейнери за настаняване. Всеки един от тях е оборудван с климатик или с печка.

Настанените се хранят по три пъти на ден. Храната се осигурява чрез кетъринг. Семействата обикновено пазаруват и продукти от града.

Много от настанените работят. Господин Славчо Янев заяви пред екипа на НПО, че поне петнадесет работодатели са свързани с РПЦ – Харманли в търсене на работна ръка. През м. септември 2021 г. стотици чужденци са били наети в гр. Свиленград за кампанията по гроздобер.

Някои чужденци ходят на работа в Хасково, София, Пловдив и Бургас, но поради световната епидемия от коронавирус тяхната заетост намалява.

Според г-н Янев в центъра няма достатъчно преводачи. Има само трима, които превеждат на арабски, кюрдски и турски език. На пащу и дари има само един преводач, който по време на проверката се намирал в ТЦ – Пъстрогор.

В обекта няма наличие на хлебарки, но има дървеници, донесени от чужденци, които преди това били настанени в отдел „Специален дом за временно настаняване на чужденци – София“.

От РПЦ – Харманли редовно ангажират специализирана фирма, която да извършва дезинфекция срещу вредители.

2. Медицинско обслужване

В РПЦ – Харманли функционира здравен кабинет, разположен в административната сграда. Ползват се услугите на лекар и медицинска сестра, както и на дерматолог, който идва веднъж седмично.

Регистрационно-приемателният център няма стоматолог, което затруднява предоставянето на стоматологична помощ на настанените лица.

НАЦИОНАЛНИЯТ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ПРЕПОРЪЧВА НА:

1. Директора на дирекция „Миграция“ към МВР:

1.1. Да обсъди с фирмата, извършваща дезинфекция, дезинсекция и дератизация в СДВНЧ – София използването на горепосочените в доклада препарати за борба с дървеници;

1.2. Да бъде извършен освежителен ремонт в СДВНЧ – София;

1.3. Да бъдат положени усилия за преодоляване на езиковата бариера между медицински персонал на чужденците с оглед правилно диагностициране на здравословното им състояние;

1.4. Да бъдат подобрени условията за предоставяне на лекарска и зъболекарска помощ на чужденците;

1.5. Да бъдат извършени ремонтни дейности по дефектните външни стълбища пред сградите за настаняване в СДВНЧ – Любимец;

1.6. Да се следи стриктно спазването на мерките за предотвратяване на разпространение на КОВИД-19 от страна на персонала и настанените чужденци.

2. На председателя на Държавната агенция за бежанците към Министерския съвет:

2.1. Да бъде потърсено съдействие от Регионалната здравноосигурителна каса – гр. Хасково за определяне на служебен лекар по дентална медицина за РПЦ – Харманли.

3. На директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Харманли:

3.1. Да се предприемат спешни мерки по извеждане на децата, получили хуманитарен статут от РПЦ – Харманли, като бъдат настанени в подходяща социална услуга за деца.

**ХРИСТО АТАНАСОВ –
ГЛАВЕН ЕКСПЕРТ В ДИРЕКЦИЯ
„НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН**

**МЕХАНИЗЪМ И ОСНОВНИ ПРАВА
И СВОБОДИ НА ЧОВЕКА“**